

DOI: 10.11649/sfps.2014.003

Profesor Władysław Lubaś (1932–2014)

Profesor Władysław Lubaś wykształcenie zdobywał na Uniwersytecie Jagiellońskim. Pracę magisterską napisał pod kierunkiem prof. dr. Witolda Taszyckiego, którego zwykł wspominać jako swojego mistrza (1956). Zajmował się wówczas kulturą i historią języka, dialektologią oraz onomastyką, z której pod promotorską opieką Taszyckiego napisał doktorat pt. *Nazwy miejscowe południowej części dawnego województwa krakowskiego*, obroniony w 1966 r.

Podsumowanie pięcioletnich doświadczeń slawistycznych – studiów serbokroaty-stycznych oraz pracy lektora i wykładowcy na uniwersytetach w Belgradzie i Lublanie – stanowiła Jego rozprawa habilitacyjna *Słowotwórstwo południowosłowiańskich nazw miejscowych z sufiksami -ci, -ovci, -inci itp.*, na podstawie której uzyskał na Uniwersytecie Jagiellońskim stopień doktora habilitowanego w zakresie slawistyki w 1971 r. Po uzyskaniu habilitacji Profesor przeniósł się na Uniwersytet Śląski (1970). Pełnił tam od 1973 r. funkcję pierwszego

Profesor Władysław Lubaś (fot. ze zbiorów rodzinnych)

This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 3.0 PL License (creativecommons.org/licenses/by/3.0/pl/), which permits redistribution, commercial and non-commercial, provided that the article is properly cited. © The Author(s) 2014.

Publisher: Institute of Slavic Studies, PAS & The Slavic Foundation
[Wydawca: Instytut Slawistyki PAN & Fundacja Slawistyczna]

dziekana Wydziału Filologicznego oraz prorektora do spraw dydaktycznych. Był to czas niezwykle dynamiczny dla tej młodej uczelni, dla Profesora zaś – niezwykle intensywny: zaowocował sukcesami naukowymi i organizacyjnymi. Profesor Lubaś przyczynił się w szczególny sposób do rozwoju śląskiej polonistyki i sławistyki, kształtując jej nowoczesny profil. Jego ogromną zasługą było przede wszystkim rozwinięcie badań socjolingwistycznych. Na Uniwersytecie Śląskim stworzył wręcz szkołę polskiej (śląskiej) socjolingwistyki i pozostawił grono swoich uczniów. Był pionierem badań nad żywym językiem mówionym środowisk miejskich w Polsce; jako pierwszy wraz z zespołem zgromadził i opublikował teksty języka mówionego mieszkańców Śląska i Zagłębia, stając się tym samym jednym z prekursorów polskich badań socjolingwistycznych. To dziedzina badań, z którą związany był do końca – jej ukoronowanie stanowi monumentalne, wielotomowe wydawnictwo: *Słownik polskich leksemów potocznych*. Był ponadto pomysłodawcą i redaktorem rocznika „Socjolingwistyka” – pierwszego w Polsce periodyku poświęconego badaniom z zakresu socjolingwistyki i pragmatyki językowej.

W 1984 r. uzyskał tytuł profesora zwyczajnego. Przez 12 lat był dyrektorem Instytutu Języka Polskiego PAN w Krakowie. Od 1994 r. kierował Katedrą Sławistyki na Uniwersytecie Opolskim, gdzie znowu ujawnił swe talenty organizatorskie, gdyż dzięki Jego staraniom otwarto tam nowe kierunki studiów – serbokroataystykę, serbistykę oraz lektorat języka macedońskiego. Profesor Lubaś otrzymał w 2006 r. doktorat honorowy Uniwersytetu w Belgradzie. Był człowiekiem niezwyklej aktywności i pasji, członkiem kilku komisji PAN, w tym dwóch międzynarodowych, organizatorem i pierwszym przewodniczącym Komisji Socjolingwistycznej przy Międzynarodowym Komitecie Sławistów, członkiem kilku zespołów redakcyjnych czasopism lingwistycznych, m.in. „*Studia Linguistica Polono-Jugoslavica*”, „*Onomastica*”, „*Stylistyka*”.

W sposób charakterystyczny dla wielkich osobowości świata nauki Profesor łączył funkcje wybitnego Uczonego oraz niezwyklego Pedagoga – wychowawcy wielu pokoleń językoznawców, dla których pozostanie niedoścignionym Mistrzem. Każdy z nas, uczniów Profesora, mówi do dziś z przekonaniem: „On mnie ukształtował, bez Niego moje życie zawodowe na pewno wyglądałoby inaczej”.

Mieliśmy wielkie szczęście, że na początku swej drogi naukowej spotkaliśmy Mistrza. Był on dla nas wzorem uczonego, był nauczycielem niezwykłym, niepobłażliwym, choć prywatnie serdecznym. Miał niezwykłą umiejętność pobudzania młodych pracowników do poszukiwań naukowych, nie pozwalał na wygodne samozadowolenie, umiał pokazać niestosowność

zajmowania się sprawami mało istotnymi. Uczył nas rzetelności w badaniach i pieczołowitości wobec faktów językowych – bo każdy może być inspirujący – odwagi w nowatorskim poszukiwaniu pól badawczych przy szacunku wobec tradycji, pracy w zespole, bo w dialogu może się zrodzić więcej... Dawał nam, młodym asystentom, możliwość poznawania świata i ludzi: wysyłał na zagraniczne kursy językowe, organizował badania terenowe, uczył odwagi w podejmowaniu zadań dotąd niepodejmowanych – często było to rzucanie na głęboką wodę, jak choćby robienie nagrań dużym magnetofonem szpulowym w hermetycznym środowisku Śląska Opolskiego czy wielkich miast na Ziemiach Zachodnich.

A kiedy już – tak potoczyła się historia – nie pracowaliśmy razem, Profesor był nadal, co oczywiste, obecny w naszym życiu, ale i my byliśmy nadal jakoś dla niego ważni: znał nasze książki, cieszył się osiągnięciami, dyskutował, e-mailował, zachęcał do współpracy.

Do ostatnich dni był czynny zawodowo, miał wiele planów naukowych... Jeszcze pod koniec listopada 2013 r. przypominał o artykułach do „Socjolingwistyki”, którą od ponad trzydziestu lat redagował. Dał termin do końca grudnia. Tego tomu już nie złożył...

Odszedł 9 stycznia 2014 r.

Żegnamy wybitnego Uczzonego, żegnamy Mistrza i Nauczyciela...

Aldona Skudrzyk

Keywords: obituary notice; Władysław Lubaś (1932–2014); Poland; sociolinguistics; onomastics; Slavic studies; linguistics; lexicology

Słowa kluczowe: nekrolog; Władysław Lubaś (1932–2014); Polska; socjolingwistyka; onomastyka; sławistyka; językoznawstwo; leksykologia